

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Оксана ЖИЛІНСЬКА

2026 р.

ВИСНОВОК

**Київського національного університету імені Тараса Шевченка
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Тюріна Сергія Григоровича на тему
«Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на
регіональному рівні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Витяг

з протоколу № 26 засідання кафедри глобальної та національної безпеки
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
від «13» травня 2026 року

Присутні: Головуючий на засіданні – зав. кафедри, д. держ. упр., проф. Ситник Г. П., проф. кафедри, д. держ. упр., проф. Клименко Н.Г., проф. кафедри, д. держ. упр., доц. Марутян Р.Р., проф. кафедри, д. держ. упр., доц. Запорожець Т.В., доц. кафедри, к. політ. н., доцент Шипілова Л. М, доц. каф., к. політ. н., доцент Таран Є. І., доц. кафедри, к. політ. н. Заворітня Г.П., доцент кафедри, доктор філос. публічн. управл. та адмініструв Напльоков Ю.В., ас. кафедри, доктор філософії з галузі соціальних та поведінкових наук Рудик А. О., провідний фахівець кафедри Чорна В. Г.

Запрошені: д. держ. упр., проф; Колтун В.С., зав. кафедри регіональної політики, кандидат економічних наук, доц. Берданова О., доцент кафедри регіональної політики.

Серед присутніх 5 докторів наук з державного управління, фахівці зі спеціальності, з якої виконувалась дисертація.

Засідання кафедри проводилося у режимі відеоконференції на платформі ZOOM.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту

публічного управління та державної служби Тюріна Сергія Григоровича на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка Марутян Рена Рубенівна.

Дисертація виконувалась на кафедрі глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 9 від 09.11.2022 р.).

Виступили:

Здобувач Тюрін Сергій Григорович, який представила презентацію з основними положеннями дисертації на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, який виклав основні положення своєї дисертації, акцентуючи увагу на актуальності теми дослідження, предметі, об'єкті, завданнях, науковій новизні і теоретичному й практичному значенні отриманих результатів.

Актуальність теми дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні обумовлена сучасними внутрішніми та зовнішніми викликами, які постають перед Україною. В умовах воєнної агресії російської федерації, широких зовнішньополітичних та економічних викликів, саме регіональний рівень стає важливим елементом забезпечення стійкості системи національної безпеки. Формування ефективних інституційних механізмів національної безпеки у регіонах дозволяє забезпечити оперативне реагування на загрози та своєчасне ухвалення управлінських рішень. Важливим є також врахування специфіки кожного регіону, адже безпекові виклики мають територіально диференційований характер, у тому числі обумовлений наближенням до театру бойових дій або розташуванням стратегічно важливим об'єктів. Національна безпека не може бути забезпечена виключно центральними органами влади, оскільки потребує децентралізованих механізмів управління. Регіональні інституції, зокрема обласні військові адміністрації, місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, органи правопорядку та спеціалізовані державні структури, відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності на місцях.

Актуальність дослідження теми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні підсилюється тим, що саме від ефективності реалізації державної політики у сферах економіки, інформаційної безпеки, соціального захисту залежить забезпечення стійкості системи управління та виконання завдань з оборони держави. Важливою є й міжінституційна взаємодія, яка дозволяє забезпечити комплексний підхід до протидії різноплановим загрозам.

Загальні та галузеві питання безпекової політики України в своїх працях досліджували В. Білоус [74], О. Бригінець [12], В. Залізнюк [30], В. Ліпкан [56], Н.Нижник [74], Є. Кобко, А. Даугуле [40] та інші науковці у сфері державного управління та адміністративного права. На особливу увагу при цьому необхідно звернути увагу на наукові доробки видатних науковців: Г. П. Ситника, М. Г. Орел, Д.В. Неліпи, Є.О. Романенка, Л.М. Шипілової [31, 72, 165, 166, 194].

Відповідно до цього тема даного дослідження, а саме дослідження комплексу інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні є вельми актуальною та перспективною темою, у тому числі й для вироблення нових підходів та шляхів вирішення завдань, що постають перед владою у процесі забезпечення національної безпеки України.

Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування процесу формування та розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо шляхів вдосконалення цих механізмів в умовах війни за Незалежність України.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі завдання:

Для досягнення поставленої мети були визначені такі наукові дослідницькі завдання:

удосконалити понятійно-категоріальний апарат дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

окреслити характерні підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні;

дослідити зарубіжний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

охарактеризувати трансформацію нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

розкрити функціональну сутність системи управління національною безпекою на регіональному рівні;

удосконалити інноваційний методичний інструментарій оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні та принципів його застосування;

охарактеризувати концептуальні засади стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

обґрунтувати напрямки удосконалення інституційних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Об'єктом дослідження є система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Предметом дослідження є інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в даній роботі розробленні теоретико-методологічні засади формування та розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні як складової системи публічного управління та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо шляхів вдосконалення цих механізмів в умовах війни за Незалежність України, а також у сформульована модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану.

Зокрема у дисертації:

уперше:

запропоновано включити до структури класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні критерії, які визначають регіональні особливості: географічні, кліматичні та історичні характеристики; характеристики інфраструктурного характеру; розташування військових та військово-промислових об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури; наявність державного кордону; особливості етнічного складу населення; розповсюдження релігійних конфесій та ступінь толерантності між ними; поширення державної мови та мов національних меншин; розповсюдження джерел біологічних загроз; стан «деградації» території в результаті ведення бойових дій (ступінь знищення інфраструктури та населених пунктів, рівень здійсненого мінування території); рівень розповсюдження «пасивного колабораціонізму»;

– запропонована «модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану», що розглядається як багаторівнева, багатосуб'єктна та динамічна система публічного управління, зорієнтована на протидію загрозам і забезпечення стійкості територій. Центральним організаційно-управлінським елементом цієї моделі виступають обласні військові адміністрації. Методологічною передумовою інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні виступає державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку, що в умовах війни є безперервним процесом реального часу, який відбувається за високого ступеня невизначеності та потребує постійного уточнення та корегування управлінських рішень та забезпечення «зворотних» зав'язків з центральними органами державної влади. Інституційна модель має забезпечувати інтеграцію національних стратегічних цілей із реальними потребами громад та регіонів у сфері оборони, громадської безпеки, цивільного захисту й життєзабезпечення. Базовим принципом цієї моделі є делегування повноважень та взаємодія

постійно діючих органів публічної влади з тимчасовими суб'єктами владних повноважень, які формуються у межах правового режиму воєнного стану;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми, зокрема запропоноване поняття: 1) механізм державного управління на регіональному рівні – як систему політичних, інституційних, організаційних, правових, економічних та соціальних засобів впливу органів державного управління, спрямованих на досягнення стану безпеки населення регіону, інфраструктури та навколишнього середовища від дії небезпечних або потенційно небезпечних факторів, при якому забезпечується допустимий рівень безпеки у різних сферах, створюються умови контролю ризиків, недопущення їх негативного прояву та/або подолання їх деструктивних наслідків;

– поняття «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» — як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз на рівні окремого регіону, що втілена у систему економічних, правових, політичних, ідеологічних та інших організаційно-управлінських заходів, які забезпечують стабільну діяльність публічно-управлінських інституцій у їх взаємодії в інтересах народу України та створюють можливість органам публічного управління на регіональному рівні здійснювати соціальний контроль над ефективністю цих заходів, пов'язані з завданням держави досягти стабільного й безпечного стану та формують у громадян упевненість у тому, що пріоритетні потреби держави і людини задовольнятимуться.

3) поняття «системи управління національною безпекою на регіональному рівні» як цілеспрямованої діяльності органів публічного управління та їх посадових осіб у сфері реалізації функцій та завдань держави (як таких, що носять постійний або тимчасовий характер та залежать від розвитку військово-політичної ситуації) необхідних для результативного здійснення публічного управління та адміністрування в межах окремого регіону (макрорегіону) які є важливими як у мирний час так і у особливих умовах функціонування державного механізму під час війни, спрямованими на забезпечення захисту прав свобод та інтересів громадян, їх об'єднань, спільних інтересів територіальних громад та суб'єктів господарювання;

– тлумачення функцій Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України від певного регіону (області) України як дорадчого та консультативного квазіпублічного органу, який представляє інтереси окремих, групи або всіх територіальних громад регіону безпосередньо перед Президентом України та створює можливість прямого винесення на обговорення актуальних питань які вимагають свого форсованого управлінського вирішення;

– сучасні підходи до забезпечення прав ветеранів (ветеранок) російсько-української війни, а саме необхідність відображення на рівні Конституції України положення що обов'язку реалізації ветеранської політики органами влади та місцевого самоврядування та відповідного

доповнення словами «...реалізує ветеранську політику...» положень: пункту 7 Статті 116, пункту 6-1 Статті 119 та частини 1 Статті 143 Конституції України;

дістали подальшого розвитку:

– підходи до використання кращих практик міжнародного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та принципів здійснення державного управління у цій сфері. В основу сучасного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному може бути покладена доктрина Regional Security Complex Theory. Універсальність сформованих у її межах принципів та змістових підходів дають можливість використати їх на регіональному рівні та використати у відповідних безпекових стратегіях різних регіонів однієї держави;

– положення Конституції України у частині визначення завдань органів влади щодо забезпечення «національної безпеки на регіональному рівні». Зокрема запропонуємо доповнити положення пункту 2 ст. 119 Конституції України «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують» словами : «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» та викласти відповідний пункт у наступній редакції: «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують: 2) законність і правопорядок; додержання прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки на регіональному рівні»;

зміст методологічного інструментарію оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні, якому є властиві поєднання аналітичних та управлінських методів для забезпечення комплексної та ефективної оцінки загроз та розробки відповідних заходів реагування. При розробці комплексної методики оцінки національної безпеки на регіональному рівні системи публічного управління важливо враховувати кілька ключових принципів: комплексність; адаптивність; об'єктивність; доступність та прозорість; системність; правова відповідність; оптимальність; превентивність, поступовість та реалістичність, співвідношення між завданнями соціально-економічного розвитку регіону та військово-мобілізаційними пріоритетами;

– визначення стратегічного планування розвитку регіону як системного і прогнозованого процесу визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного, інфраструктурного та безпекового розвитку регіону, який ґрунтується на комплексному аналізі його поточного стану та оцінці потенційних можливостей і загроз. Це дозволило запропонувати під «стратегічним плануванням» розуміти діяльність обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, спрямовану на формування довгострокового бачення розвитку території та узгодження дій ключових суб'єктів, таких як органи державної влади, органи місцевого самоврядування, бізнес-структури, наукова спільнота та громадськість.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані в діяльності органів державної влади та органів

місцевого самоврядування, військових адміністрацій, освітніх і аналітичних центрів, а також інститутів громадянського суспільства під час формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану. Запропонована модель та розроблені механізми можуть бути застосовані для вдосконалення системи координації, нормативного регулювання та організаційного забезпечення міжсекторальної взаємодії з метою підвищення рівня національної стійкості держави і суспільства.

Результати дисертаційного дослідження, - у нормотворчій діяльності – для розробки пропозицій щодо внесення змін до законодавчих актів з питань інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

- в управлінській діяльності – для підвищення ефективності діяльності у сфері інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

- у освітній діяльності – в навчальному процесі під час підготовки фахівців у галузі знань Публічне управління та адміністрування.

Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою. Основні ідеї та розробки, що характеризують наукову новизну, мету, завдання, методологічні основи й методичні підходи до їх вирішення та практичне значення одержаних результатів, виконані в межах дисертаційного дослідження, належать особисто авторці.

Основні положення дисертаційного дослідження апробовані автором на науково-практичних конференціях, зокрема міжнародних та за міжнародною участю.

Загальні положення та зміст дисертації викладені у 7 наукових працях, зокрема в 3 статтях у наукових фахових виданнях України з державного управління, а також у 4 тезах доповідей на всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 254 сторінок, з них основний текст – 215 сторінок, список використаних джерел налічує 223 найменування, з них 26 іноземною мовою.

Після закінчення презентації Тюріна С.Г. присутніми на захисті фахівцями були поставлені наступні запитання:

Доктор наук державного управління, професор Запорожець Т.В.:

2. Назвіть критерії які обумовлюють особливості регіонального характеру рівня загроз національної безпеки.

Тюрін С.Г.: Дякую за питання. Критеріями які обумовлюють особливості регіонального характеру виступають географічні, кліматичні, історичні характеристики, характеристики інфраструктурного індустріального характеру, розташування військових об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, наявність державного кордону, особливості

етнічного складу населення, розповсюдження релігійних конфесій та ступінь толерантності між ними, поширення державної мови та мов національних меншин, розповсюдження біологічних загроз, стан «деградації» території в результаті ведення бойових дій (ступінь знищення інфраструктури та населених пунктів, рівень здійсненого мінування території, розповсюдження «пасивного колабораціонізму» та інш.).

Частина класифікаційних підходів відображена у діючому законодавстві. Водночас, закріплені на нормативному та доктринальному рівні підходи є недостатніми та практично не включають сучасних регіональних особливостей, що призводить до можливого виходу з під моніторингу та контролю окремих загроз та викликів. Залишаються мало оціненими наступні виклики: колабораційні та корупційні загрози, загрози біологічні та інформаційні, та загрози екологічного характеру з врахуванням регіональної специфіки та особливого положення регіону.

Кандидат політичних наук, доцент Шипілова Л.М.: *В своїй роботі Ви поділили нормативну базу, якою керується система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні на декілька рівнів. Опишіть коротко ці рівні та їх зміст.*

Тюрін С.Г.: На першому конституційно-правовому та законодавчому рівні створюється правова база в рамках системи національної безпеки, яка має загальнообов'язковий характер для всіх суб'єктів. Ця база включає Конституцію України, основний закон, який закріплює основи державного ладу, права і обов'язки громадян, а також принципи організації та функціонування державної влади. Також сюди входять законодавчі акти України, які встановлюють правила та положення в різних сферах, включаючи національну безпеку.

Наступним рівнем виступають укази та розпорядження Президента України які є актами, що видаються главою держави з метою реалізації політики у сфері національної безпеки, координації діяльності органів влади та забезпечення їхньої ефективної роботи. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України є нормативними документами, що видаються урядом для виконання законів, управління державними ресурсами та організації діяльності органів виконавчої влади. Ці рівні забезпечують єдність та узгодженість правової бази, що визначає загальні принципи та напрямки забезпечення національної безпеки.

Такий поділ на рівні забезпечує баланс між загальними національними інтересами та специфічними потребами окремих відомств і підрозділів. Він сприяє координації дій, запобіганню дублюванню функцій та забезпеченню комплексного підходу до вирішення завдань національної безпеки. Завдяки цьому забезпечується стабільність і стійкість державної системи безпеки в умовах різноманітних внутрішніх та зовнішніх викликів.

Доктор філософії у галузі публічного управління та адміністрування Бондар В.Т.

Пане Сергію, Ви в своїй роботі даєте авторське тлумачення поняття «механізм державного управління на регіональному рівні»? Розкрийте більш

розгорнуто його сутність і як це поняття пов'язане з поняттям «регіональна складова національної безпеки»?

Тюрін С.Г.: Дякую за питання, механізм державного управління на регіональному рівні – це комплексна організаційно-управлінська система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених завдань, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним ресурсним забезпеченням.

Тобто це система політичних, інституційних, організаційних, правових, економічних та соціальних засобів впливу органів державного управління, спрямованих на досягнення стану захищеності населення держави, інфраструктури та навколишнього середовища від дії небезпечних або потенційно небезпечних факторів, при якому забезпечується допустимий рівень безпеки у різних сферах, створюються умови контролю ризиків, недопущення їх негативного прояву та/або подолання їх деструктивних наслідків. Наголосимо, що наукові підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні є предметом нашого аналізу у наступному підрозділі наукового дослідження.

Це в свою чергу дає можливість запропонувати наступне визначення - «регіональна складова національної безпеки» – це відповідний процес та його результат обумовлений ефективним виконанням завдань органів публічного управління на місцевому (окремий територіальний кластер) та регіональному (об'єднання декількох місцевих кластерів) рівнях у сфері протидії загрозам та недопущенню (мінімізації) завданню шкоди суспільним та індивідуальним інтересам, пов'язаний з активною взаємодією таких органів та їх посадових осіб з інституціями громадянського суспільства та обумовлений особливостями загроз для національної безпеки на регіональному рівні.

Доктор філософії у галузі публічного управління та адміністрування Напльоков Ю. В.

1. В своїй роботі Ви поділили нормативну базу, якою керується система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні на декілька рівнів. Опишіть коротко ці рівні та їх зміст. І ще друге питання:

Тюрін С.Г.: Дякую за питання, Інституційним проявом зміцнення захист персональних даних громадян може бути створення регіональних інформаційних центрів як регіональної інституції обробки інформації у тому числі і персональних даних окремих категорій громадян: державних службовців, представників правоохоронних органів, робітників критичної інфраструктури, призовників, військовозобов'язаних та резервістів, у тому числі тих з них хто потратив у полон або став заручником ворога, вимушених переселенців, зниклих без вісти мешканців конкретного регіону.

Також наголосимо на необхідності нормативно-правового регулювання державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні щодо використання штучного інтелекту. У цьому контексті діюче законодавство вже сьогодні має враховувати положення

«Artificial Intelligence Act» («Закону про штучний інтелект»), ухваленого Європейським парламентом 13 березня 2024 року.

2. Що Ви розумієте під поняттям «системи управління національною безпекою на регіональному рівні»?

Тюрін С.Г.: Дякую за питання, Системи управління національною безпекою на регіональному рівні - це цілеспрямована діяльність органів публічного управління та їх посадових осіб у сфері реалізації функцій та завдань держави необхідних для результативного здійснення публічного управління та адміністрування в межах окремого регіону (макрорегіону) які є важливими як у мирний час так і у особливих умовах функціонування державного механізму під час війни, спрямованими на забезпечення захисту прав свобод та інтересів громадян, їх об'єднань, спільних інтересів територіальних громад та суб'єктів господарювання.

Управління національною безпекою на регіональному рівні спрямована на інтеграцію національних програм та стратегій розвитку у просторі окремого регіону з урахуванням особливостей і інтересів при забезпеченні різних проявів національної безпеки на внутрішньодержавному та міжнародному рівнях.

У підсумку також наголосимо, що система управління національною безпекою на регіональному рівні представлена сукупністю як постійно діючих так і тимчасових органів управління та органічно пов'язана у воєнний час з управлінською діяльністю військового характеру та спрямована на забезпечення виконання завдань зміцнення обороноздатності та забезпечення стійкості системи державного управління.

Доктор наук державного управління, професор Клименко Н. Г.:

1. Міжнародний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні охоплює різноманітні підходи. Можете більш предметно розкрити сутність новітній доктрині відомій як Regional Security Complex Theory (RSCT або теорія регіонального комплексу безпеки) про яку Ви згадуєте в своїй роботі.

Тюрін С.Г.: Теорія регіонального комплексу безпеки по своїй сутності це теорія міжнародних відносин, вона пропонує розглядати безпеку з регіональної перспективи у межах «регіональних комплексів безпеки» та відповідних принципів. Універсальність зазначених принципів та змістових підходів теорії регіонального комплексу безпеки дають можливість використати їх на іншому рівні співвідношення з поєднання «глобальна сфера – держави» до рівня «держави – її регіони». Ці принципи можна перенести (екстраполювати) на рівень окремих регіонів держави, тобто умовно «пониживши» рівень об'єктів та один щабель та використати у відповідних безпекових стратегіях різних регіонів однієї держави.

Проаналізовані в нашій роботі безпекові підходи, у тому числі, у контексті забезпечення безпеки регіонів на рівні документів та стратегій НАТО, Європейського Союзу та США доводять необхідність орієнтуватися на їх зміст, та здійснювати нормативно-правове та практично-управлінської

імплементції на рівні загальнодержавних та регіональних стратегій управління в Україні.

Кандидат політичних наук, доцент Заворітня Г.П.:

1. Чи можна запропонувати класифікацію методик оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні? Дякую!

Тюрин С.Г.: Дякую за питання. Так, в нашій роботі ми умовно поділили методик оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні на три групи?

1. Кількісні методики (ризик оцінюється через числові значення, наприклад, розмір можливих річних втрат). Тут оцінюється практична значимість та вартість наслідків, їх ймовірності, і виходить значення рівня ризику у певних одиницях. Однак не завжди можливо провести повний кількісний аналіз. У таких випадках потрібно залучати фахівців для ранжування ризиків. Перевага кількісних методів полягає у здатності більш точно встановлювати пріоритети для подальшого їх вирішення під час порівняння ризиків. Однак недоліком кількісних методів є їх неспроможність враховувати причини виникнення ризиків та їх наслідки. Використання такого підходу доцільне для оцінки явищ і процесів, що мають чіткий кількісний вимір та обґрунтовану базу для порівняння.

2. Методики, які використовують оцінку ризику на якісному рівні (наприклад, за шкалою «високий», «середній», «низький»). При якісній оцінці ризику визначають наслідки, ймовірність та рівень ризику за експертними шкалами; оцінка наслідків та ймовірності можуть бути об'єднані; порівняльну оцінку рівня ризику проводять відповідно до якісних критеріїв. Перевага аналізу полягає в тому, що він дозволяє швидко з мінімальними витратами визначити максимальну кількість факторів та сфер, у яких можливий прояв ризиків. Недоліком якісного підходу є те, що шкала оцінки має суб'єктивний характер, крім того, можуть виникнути складності у порівнянні загроз однієї категорії.

3. Комплексні (змішані) методики. При аналізі ризиків та загроз доцільно використовувати змішані методики, які застосовують як якісні, так і кількісні шкали оцінювання. Більшість використовуваних методів оцінки ризиків, зокрема ті, що стосуються контролю ризиків, пов'язаних зі зацікавленими сторонами, базуються на методі контрольного списку. Це означає, що для оцінки ризику використовується загальний перелік питань, який повідомляє оцінювача про можливі види ризиків, що можуть виникнути у розглянутій системі або від відповідного зацікавленого стейкхолдера. При проведенні оцінювання за участю ключових зацікавлених сторін, наприклад, під час самооцінки органами державної та місцевої влади, може бути запропонована анкета для заповнення, що включає перелік рекомендованих питань.

Після відповідей на запитання виступили:

Науковий керівник – д.держ. упр., доцент Марутян Р.Р.

Марутян Р.Р.: Дисертаційне дослідження Тюріна Сергія Григоровича на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на

регіональному рівні», є комплексним дослідженням, у якому дано теоретичне обґрунтування процесу розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо шляхів вдосконалення цих механізмів в умовах війни за воєнного стану.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання матеріалу дисертаційної роботи, послідовністю розв'язання поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази та широкою апробацією результатів, висновками та рекомендаціями, які подані до кожного розділу, загальних висновках дисертації, в додатках до дисертації. Достовірність отриманих висновків підтверджено використанням теоретичних та емпіричних методів, якісним і кількісним аналізом статистичних даних, зафіксованих довідками про впровадження результатів дослідження, а також об'єктивним аналізом 220 джерел, з яких 20 – іноземними мовами, що відповідає усім вимогам до наукових досліджень.

Як науковиці Тюріна С.Г. притаманні науково-аналітичні здібності, мовна компетентність, дослідницька активність, самостійність, працездатність, наполегливість. У науковій роботі вона використовує великий потенціал комплексу взаємодоповнюючих та взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, направлених на отримання об'єктивних і достовірних результатів, та вдало оперує в дослідженні сучасними методами наукових досліджень, демонструє високий рівень фахової підготовки, має практичний досвід діяльності за темою дослідження.

Під час роботи над дисертацією Тюрін Сергій Григорович зарекомендував себе дисциплінованим, організованим і сумлінним здобувачем, який згідно календарного плану підготував необхідні публікації та рукопис дослідження, виконав завдання наукового керівника, врахував зауваження, які були висловлені при обговоренні дисертації на кафедрі глобальної та національної безпеки Науково-навчального інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, продемонстрував здатність оперативного реагування на пропозиції по дисертаційному дослідженню та врахував їх в роботі. Це дозволяє позитивно оцінити наукову та освітню діяльність здобувача у процесі підготовки дисертації. Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план виконано в повному обсязі. Вважаю, що дисертація становить цілісну, завершену наукову працю, в якій досягнута мета, вирішені поставлені завдання.

З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаємо, що дисертаційна робота Тюріна С.Г. на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам Порядку

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування.

Рецензенти дисертаційної роботи, які відзначили високий рівень новизни, теоретичне і практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Наголосили на позитивних аспектах дослідження, висловили свої побажання й зауваження.

Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка Колтун Вікторія Семенівна:

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт. Актуальність дослідження проблематики забезпечення національної безпеки на регіональному рівні зумовлена тим, що стабільність функціонування держави безпосередньо залежить від результативності реалізації публічної політики у сферах економіки, інформаційної безпеки та соціального захисту. Саме ці напрями формують основу стійкості системи управління та забезпечують належне виконання оборонних функцій держави. Водночас ключового значення набуває ефективна міжінституційна взаємодія, яка створює передумови для комплексного та скоординованого реагування на багатовимірні загрози.

У цьому контексті особливу увагу необхідно приділяти інституційному зміцненню та нарощенню функціональної спроможності регіональних органів виконавчої влади. Низький рівень ефективності їх діяльності може призводити до загострення соціальної напруженості, падіння рівня довіри населення до державних інституцій і підвищення вразливості окремих регіонів. Сучасні виклики обумовлюють необхідність формування дієвої системи партнерства між органами державної влади, місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства. Водночас вагомим інструментом виступає впровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій, спрямованих на моніторинг, оцінювання та прогнозування загроз національній безпеці на регіональному рівні.

Крім того, актуальність зазначеної тематики посилюється потребою узгодження регіональних безпекових механізмів із європейськими стандартами та практиками. Такий підхід сприятиме інтеграції України до спільної європейської системи безпеки та поглибленню співпраці з міжнародними інституціями. В умовах децентралізації особливого значення набуває розроблення ефективних стратегій регіональної безпеки, які враховують специфіку територій, їх ресурсний потенціал та ризики. Отже,

забезпечення національної безпеки на регіональному рівні слід розглядати не лише як управлінську функцію, але і як важливий чинник консолідації суспільства.

Важливість теми також підтверджується її відповідністю науковим планам і програмам. Дисертаційна робота була виконана у рамках науково-дослідної роботи кафедри глобальної та національної безпеки «Державна політика щодо врегулювання воєнно-політичних конфліктів та реінтеграції тимчасово окупованих територій» та на виконання основних положень Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III; Постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року», Науково-дослідної теми кафедри глобальної та національної безпеки «Державна політика щодо врегулювання воєнно-політичних конфліктів та реінтеграції тимчасово окупованих територій»..

Наукові положення, висновки та рекомендації, подані у дисертаційній роботі, відзначаються достатнім рівнем обґрунтованості та достовірності. Виконане дослідження демонструє глибоку обізнаність автора з теоретичними і прикладними напрацюваннями вітчизняних та зарубіжних учених, які вивчали проблематику публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки.

У процесі дослідження автор обґрунтовано застосував сучасний науковий інструментарій, зокрема методи системного та структурно-функціонального аналізу, порівняльно-правовий, інституційний, економічний, моделювання, теоретичного узагальнення, а також порівняльно-правові методи. Використання комплексного підходу дало змогу забезпечити наукову новизну результатів і здійснити авторський внесок у розвиток теоретичних і прикладних засад публічного регулювання у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується використанням теоретичних напрацювань вітчизняних науковців у сфері інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, узагальнення практичної діяльності, статистичні дані офіційних електронних веб-сайтів, суб'єктів публічного адміністрування в Україні та зарубіжних країн, а також довідкові видання у досліджуваній сфері.

Логіка побудови роботи та її структура повністю відповідають меті та завданням дослідження. Проведений аналіз сучасного стану публічного регулювання у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, вивчення зарубіжного досвіду та оцінювання ефективності існуючих інституційних механізмів дозволили автору сформулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення системи інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, орієнтованої на принципи сталого розвитку та європейської інтеграції України.

Наукове значення дисертаційної роботи, достовірність і елементи її новизни. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що є одним із перших у вітчизняній науці публічного управління дослідженням теоретичних і практичних проблем інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Найважливіші наукові результати, досягнуті здобувачем, включають наступні:

- сформовані концептуальні підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні включають відповідні групування для рівня загроз національної безпеки загальнодержавного рівня з певними особливостями обумовленими характеристиками регіону взятого за об'єкт аналізу;

- запропонована *«модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану»*, що має розглядатися як багаторівнева, багатосуб'єктна та динамічна система публічного управління, зорієнтована на протидію загрозам і забезпечення стійкості територій. Її методологічною передумовою виступає положення про те, що прогнозування в умовах війни є безперервним процесом реального часу, який відбувається за високого ступеня невизначеності та потребує постійного уточнення управлінських рішень. Інституційна модель має забезпечувати інтеграцію національних стратегічних цілей із реальними потребами громад та регіонів у сфері оборони, громадської безпеки, цивільного захисту й життєзабезпечення. Базовим принципом цієї моделі є поєднання постійно діючих органів публічної влади з тимчасовими суб'єктами владних повноважень, які формуються у межах правового режиму воєнного стану;

- дістали подальшого розвитку підходи до використання міжнародного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та принципів здійснення державного управління у цій сфері. В основу сучасного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні формується сьогодні серед іншого на новітній доктрині відомій як Regional Security Complex Theory;

Повнота викладу положень дисертації в наукових працях, опублікованих автором. За результатами дослідження опубліковано 10 наукових праць, у тому числі 3 статей у наукових фахових виданнях України та 4 публікацій у наукових збірниках тез і матеріалах конференцій.

В опублікованих працях здобувача представлена сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. З огляду на це, апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

Відповідність дисертації встановленим вимогам Дисертація має традиційну структуру: анотація, вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності.

Дисертаційна робота та наукові праці, які розкривають її результати, відповідають принципам академічної доброчесності, використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Практичне значення дисертаційної роботи. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що розроблені теоретико-методичні положення та прикладні рекомендації можуть бути використані для вдосконалення системи публічного регулювання у сфері інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Результати дослідження мають вагомe значення для науково-дослідної роботи, оскільки створюють методологічну основу для подальшого розвитку публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

Практична значущість отриманих результатів підтверджується їх офіційним визнанням та впровадженням у діяльність провідних інституцій.

Результати дисертації є значущими для практичного впровадження та можуть бути використані у законодавчій, адміністративній, науковій та освітній діяльності. Вони сприяють удосконаленню регіональної політики, підвищенню ефективності місцевого самоврядування та формуванню системи забезпечення національної безпеки. Апробація результатів у роботі органів влади та освітньому процесі підтверджує їхню наукову, суспільну та практичну значущість, а також перспективність для розвитку системи публічного управління в Україні на засадах сталого розвитку.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Загалом, наукові результати дисертаційного дослідження та їх практична значущість оцінюються позитивно. Водночас слід відзначити окремі дискусійні аспекти та висловити певні зауваження щодо змісту роботи Тюріна С.Г.:

1. У роботі (п.1.1) автором запропоновано власне тлумачення дефініції «*Механізм державного управління на регіональному рівні*», який включає систему інституційних складових, призначених для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених завдань, яким властива визначена структура, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним ресурсним забезпеченням, які формуються в залежності від фактичних правових режимів (воєнний стан, надзвичайний стан, рівнів епідемічної та або за рівнем безпеки в системі освіти, ступеня наближеності до лінії фронту). Зважаючи на це, доцільно було б у роботі додатково розглянути вплив таких правових режимів на функціонування механізму державного управління на регіональному рівні.

2. У рамках огляду зарубіжного досвіду (п. 1.3) автор вказує на можливість використання сучасного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні сучасної доктрини відомої як *Regional Security Complex Theory*. Доцільно було б більше уваги приділити її аспектам пов'язаним з збройними конфліктами та військовим протистоянням.

3. Автор наголошує, що при розробці комплексної методики оцінки національної безпеки на регіональному рівні системи публічного управління та адміністрування, що представляє собою складну систему, важливо враховувати кілька ключових вимог: серед яких співвідношення між завданнями соціально-економічного розвитку регіону та військово-мобілізаційними пріоритетами. Виглядає доцільним більше уваги у дослідженню приділити питанням впливу органів місцевої влади на таке співвідношення між завданнями соціально-економічного розвитку регіону та військово-мобілізаційними пріоритетами.

4. У роботі автором наголошено на необхідності нормативно-правового регулювання державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні щодо використання штучного інтелекту. У цьому контексті діюче законодавство вже сьогодні має на думку дисертанта враховувати положення «Artificial Intelligence Act» («Закону про штучний інтелект»), ухваленого Європейським парламентом 13 березня 2024 року. Доцільно було зазначити у чому практично буде полягати як використання можливостей штучного інтелекту у сфері забезпечення національної безпеки так і зупинитися на змісті його нормативного регламентування.

Наведені міркування та поставлені запитання відкривають поле для жвавої дискусії під час захисту, демонструючи складність проблеми та різноманітність можливих підходів до її вирішення. Водночас вони жодним чином не зменшують загальної високої оцінки проведеного дослідження Тюріним С.Г.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Тюріна Сергія Григоровича на тему: **«Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні»** є завершеною та самостійно виконаною працею, яка внесла новий і значущий вклад у науку державного управління. Дослідження вирізняється цілісністю, логічною структурою та завершеністю викладення матеріалу. Обрана тема повністю розкрита, поставлені цілі досягнуті, а завдання дослідження успішно вирішені.

Основні наукові положення роботи добре обґрунтовані та детально висвітлені у публікаціях дисертанта. Дисертація виконана на високому науково-теоретичному, методичному та практичному рівнях, що підтверджує її значимість і актуальність для подальшого розвитку науки у сфері міського розвитку, інновацій та ефективного публічного управління.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Тюріна Сергія Григоровича на тему: **«Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні»**, подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Тюрін Сергій Григорович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та

адміністрування» галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування».

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка Берданова Ольга Володимирівна:

Актуальність дисертаційного дослідження Тюріна С.Г., присвяченого інституційним механізмам забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, обумовлюється глибинними трансформаціями безпекового середовища, що відбуваються в Україні в умовах воєнного стану та тривалої гібридної агресії. Сучасні виклики засвідчують, що ефективність системи національної безпеки значною мірою залежить від спроможності регіональних інституцій своєчасно реагувати на загрози, забезпечувати стійкість критичної інфраструктури, підтримувати соціальну стабільність та координувати дії суб'єктів публічного управління. У цьому контексті саме інституційні механізми виступають визначальним елементом організації взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, силовими структурами та інститутами громадянського суспільства.

Посилення процесів децентралізації, що супроводжується розширенням повноважень територіальних громад, актуалізує потребу у формуванні ефективних, гнучких і водночас нормативно визначених механізмів реалізації безпекової політики на місцях. Недосконалість інституційної архітектури, фрагментарність правового регулювання, а також недостатній рівень координації між різними рівнями управління зумовлюють необхідність наукового осмислення та вдосконалення існуючих моделей забезпечення безпеки. Особливого значення набуває також впровадження сучасних управлінських підходів, включаючи ризик-орієнтоване та стратегічне планування, використання інформаційно-аналітичних систем та розвиток мережі ситуаційних центрів.

Крім того, актуальність теми визначається необхідністю гармонізації національних інституційних механізмів із європейськими стандартами та практиками у сфері безпеки, що є важливою передумовою євроінтеграційних процесів України. Удосконалення інституційної спроможності регіонального рівня сприятиме не лише підвищенню ефективності реагування на загрози, але й формуванню цілісної, стійкої та адаптивної системи національної безпеки. Отже, дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки дозволяє обґрунтувати напрями вдосконалення системи публічного управління в умовах сучасних безпекових викликів.

Зв'язок дослідження з науково-дослідною темою кафедри глобальної та національної безпеки «Державна політика щодо врегулювання воєнно-політичних конфліктів та реінтеграції тимчасово окупованих територій» та положеннями Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III; Постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 «Про затвердження переліку

пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року», підтверджує його стратегічну спрямованість та відповідність пріоритетам державної політики у сфері національної безпеки.

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і наукових рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дослідником обґрунтовано ступінь розроблення наукової проблеми в теорії і практиці публічного управління, розкрито понятійно-категоріальний апарат дослідження державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні (п.1.1), узагальнено наукові підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні (п.1.2), проаналізовано міжнародний досвід формування та розвитку інституційних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні (п.1.3), визначено сучасний стан нормативно-правового регулювання державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні з виокремленням проблемних аспектів (п.2.1), уточнено сутність та функції системи управління національною безпекою на регіональному рівні (п.2.2), обґрунтовано напрями вдосконалення інституційних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні (пп. 3.1, 3.2, 3.3).

Найбільш суттєві та практичні результати, одержані здобувачем, викладено в загальних висновках та висвітлено в опублікованих працях.

Дисертантом чітко окреслено методологічне підґрунтя дослідження, яке базується на комплексному підході та сукупності загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, що дозволило дослідити проблеми інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та вирішити поставлені завдання відповідно до мети дослідження.

Достовірність і наукова обґрунтованість отриманих результатів забезпечується використанням теоретичних доробків вітчизняних дослідників у сфері інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, узагальненням практики їх функціонування, аналізом статистичних матеріалів офіційних електронних ресурсів суб'єктів публічного управління України та іноземних держав, а також опрацюванням спеціалізованих довідкових джерел з відповідної проблематики.

Тому наукова обґрунтованість положень, висунутих у дисертації ТюрінаС.Г., не викликає сумнівів та засвідчує високий рівень теоретичної і методичної підготовки здобувача.

Дисертаційна робота містить чітко виражені ознаки наукової новизни.

До найбільш вагомих результатів, що становлять новизну, варто віднести:

уперше введено в науковий обіг та теоретично обґрунтовано концептуальні підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні на основі додаткових критеріїв, які визначають

регіональні особливості: географічні, кліматичні та історичні характеристики; характеристики інфраструктурного характеру; розташування військових та військово-промислових об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури; наявність державного кордону; особливості етнічного складу населення; розповсюдження релігійних конфесій та ступінь толерантності між ними; поширення державної мови та мов національних меншин; розповсюдження джерел біологічних загроз; стан «деградації» території в результаті ведення бойових дій (ступінь знищення інфраструктури та населених пунктів, рівень здійсненого мінування території); рівень розповсюдження «пасивного колабораціонізму»; запропоновано модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану, що розглядається як багаторівнева, багатосуб'єктна та динамічна система публічного управління, зорієнтована на протидію загрозам і забезпечення стійкості територій. Її методологічною передумовою виступає державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку, що в умовах війни є безперервним процесом реального часу, який відбувається за високого ступеня невизначеності та потребує постійного уточнення та корегування управлінських рішень та забезпечення «зворотних» зв'язків з центральними органами державної влади. Базовим принципом цієї моделі є делегування повноважень та взаємодія постійно діючих органів публічної влади з тимчасовими суб'єктами владних повноважень, які формуються у межах правового режиму воєнного стану;

удосконалено понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми, зокрема запропоновані поняття: «механізм державного управління на регіональному рівні» – як систему політичних, інституційних, організаційних, правових, економічних та соціальних засобів впливу органів державного управління, спрямованих на досягнення стану безпеки населення регіону, інфраструктури та навколишнього середовища від дії небезпечних або потенційно небезпечних факторів, при якому забезпечується допустимий рівень безпеки у різних сферах, створюються умови контролю ризиків, недопущення їх негативного прояву та/або подолання їх деструктивних наслідків; «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» – як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз на рівні окремого регіону, що втілена у систему економічних, правових, політичних, ідеологічних та інших організаційно-управлінських заходів, які забезпечують стабільну діяльність публічно-управлінських інституцій у їх взаємодії в інтересах народу України та створюють можливість органам публічного управління на регіональному рівні здійснювати соціальний контроль над ефективністю цих заходів, пов'язані з завданням держави досягти стабільного й безпечного стану та формують у громадян упевненість у тому, що пріоритетні потреби держави і людини задовольнятимуться; «система управління національною безпекою на регіональному рівні» як цілеспрямованої діяльності органів публічного

управління та їх посадових осіб у сфері реалізації функцій та завдань держави (як таких, що носять постійний або тимчасовий характер та залежать від розвитку військово-політичної ситуації) необхідних для результативного здійснення публічного управління та адміністрування в межах окремого регіону (макрорегіону) які є важливими як у мирний час так і у особливих умовах функціонування державного механізму під час війни, спрямованими на забезпечення захисту прав свобод та інтересів громадян, їх об'єднань, спільних інтересів територіальних громад та суб'єктів господарювання.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором запропоновано оригінальний концептуальний підхід до проблематики інституційного механізму забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Дослідження базується на загальнонаукових і спеціальних методах пізнання, що дозволяє зрозуміти сутність процесів публічного врядування та виявити залежності і взаємозв'язки між органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади, між органами публічної влади і громадськістю, між урядом і національними неурядовими організаціями у процесах забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Отримані результати можуть послужити базою для подальших наукових досліджень регіональних аспектів забезпечення національної безпеки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені й обґрунтовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації можуть бути використані в практичній роботі органів публічного управління, а саме:

- у нормотворчій діяльності – для розробки пропозицій щодо внесення змін до законодавчих актів з питань інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

- в управлінській діяльності – для підвищення ефективності функціонування системи забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

- в освітній діяльності – у навчальному процесі під час підготовки фахівців у галузі знань Публічне управління та адміністрування, зокрема в ході викладання окремих навчальних дисциплін з питань національної безпеки.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Тюріна С.Г. оформлена відповідно до встановлених Вимог до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31 травня 2019 року).

Академічна доброчесність. Очевидних ознак порушення автором академічної доброчесності, зокрема випадків оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення

опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (академічний плагіат) не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Потребує уточнення мета дослідження, яка визначена як «вирішення комплексу теоретичних і практичних проблем *аналізу* комплексу інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні на основі досягнень науки публічного управління, використання досвіду Європейського Союзу та національного законодавства України, практики його застосування» (С.31). На нашу думку, більш коректним та таким, що відповідає змісту дослідження, буде визначення мети як «обґрунтування теоретичних засад та вирішення практичних проблем комплексу інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні на основі досягнень науки публічного управління, використання досвіду Європейського Союзу та національного законодавства України, практики його застосування»

2. Визначаючи у підрозділі 1.1 поняття «механізм державного управління на регіональному рівні» автор наголошує, що він включає політичні, інституційні, організаційні, правові, економічні та соціальні засоби впливу органів державного управління, спрямованих на досягнення стану захищеності населення держави, інфраструктури та навколишнього середовища від дії небезпечних або потенційно небезпечних факторів у межах певного регіону, при якому забезпечується виконання комплексних планів стійкості регіонів, допустимий рівень безпеки у різних сферах, створюються умови контролю ризиків, недопущення їх негативного прояву та/або подолання їх деструктивних наслідків. Водночас поза увагою автора залишається аналіз таких комплексних планів стійкості регіонів, що лише б посилювало практичну цінність дисертаційного дослідження.

3. У підрозділі 1.1 автором ґрунтовно досліджено наукові праці з проблематики національної безпеки, інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні вітчизняних учених, але наукові здобутки зарубіжних дослідників майже не розкрито. Фрагментарно це відображено у підрозділі 1.3, присвяченому міжнародному досвіду формування та розвитку інституційних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Робота набула б додаткової теоретичної цінності, якщо б вона містила ширший аналіз наукових праць зарубіжних учених.

4. У підрозділі 1.2 в частині поняття і класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні автор дослідження наголошує, що закріплені на нормативному та теоретичному рівні підходи вимагають свого доповнення у зв'язку з тим, що практично не включають сучасних регіональних особливостей, що призводить до можливого виходу з під сфери моніторингу та контролю окремих загроз та викликів. На думку автора залишаються мало оціненими колабораційні виклики. Зважаючи на це, доцільно було б у роботі додатково розглянути вплив таких колабораційних викликів на функціонування механізму державного управління на регіональному рівні.

5. У підрозділі 2.1 автор наголошує, що у частині нормативно-правового, забезпечення національної безпеки на регіональному рівні вся широка нормативна база, якою керується система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, носить не кодифікований характер та вимагає своєї уніфікації. Зазначений висновок заслуговує на деталізацію. У межах дисертаційного дослідження логічним виглядала б пропозиція автора щодо структури можливого нормативного кодифікаційного акту в частині забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

6. На нашу думку, пункт наукової новизни *дістали подальшого розвитку*, що визначає «стратегічне планування розвитку регіону як системного і прогнозованого процесу визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного, інфраструктурного та безпекового розвитку регіону, який ґрунтується на комплексному аналізі його поточного стану та оцінці потенційних можливостей і загроз. Це дозволило запропонувати під «стратегічним плануванням» розуміти діяльність обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, спрямовану на формування довгострокового бачення розвитку території та узгодження дій ключових суб'єктів, таких як органи державної влади, органи місцевого самоврядування, бізнес-структури, наукова спільнота та громадськість» краще прибрати або посилити авторським доробком цього поняття в контексті національної безпеки.

Водночас висловлені зауваження, насамперед, характеризують складність проблеми, що досліджується, носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи. Тюріна Сергія Григоровича.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Тюріна Сергія Григоровича на тему: «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» є завершеною та самостійно виконаною працею.

Актуальність обраної теми дослідження, обґрунтованість наукових положень та висновків і запропонованих автором рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність, достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях свідчать про наукову самостійність автора, високий рівень підготовленості дослідження.

Робота відповідає вимогам, а зазначені зауваження не зменшують наукову цінність дисертаційного дослідження.

У цілому за результатами ознайомлення із роботою можна зробити висновок, що дисертація на тему: «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, , а її автор Тюрін Сергій Григорович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії у галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор наук з державного управління, професор, зав.каф. глобальної та національної безпеки Ситник Г.П., якій наголосив на тому, що він позитивно відноситься до цієї роботи. В робота має вагоме наукове, практичне та суспільне значення. Наукове значення роботи полягає у розвитку теорії публічного управління у сфері національної безпеки шляхом формування цілісного концептуального підходу до теоретичного обґрунтування розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану. Запропоновані у дослідженні положення розширюють наукові уявлення про механізми забезпечення регіональної безпеки, інтегруючи інституційний та мережевий підходи, а також сприяють розвитку теорії регіональної стійкості. Питання інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні є важливими та актуальними і у здобувачки в цьому плані є практичний досвід, якій вона спробувала науково обґрунтувати на сторінках наукові роботи.

Доктор наук з державного управління, доцент Запорожець Т.В.: звернула увагу на застосування здобувачем практико-орієнтованого підходу до вирішення наукових завдань, поставлених у дисертаційному дослідженні і наголосила на тому, що робота цілком заслуговує на те, щоб вона була представлена на захист разової спеціалізованої вченої ради.

Доктор наук з державного управління, професор Клименко Н. Г.: висловила побажання щодо більш структурованого відображення елементів наукової новизни, особливо частини «уперше», яке потребує доопрацювання через громіздкість викладення і часткове дублювання висновків до розділів та пунктів загальних висновків. З метою усунення зазначеного недоліку професором Клименко Н.Г. було запропоновано здобувачу скласти таблицю, де викласти зміст завдань, висновків та наукової новизни. Але, в цілому, робота потужна та цікава.

Кандидат політичних наук, доцент Шипілова Л.М., що зазначила, що буде підтримувати роботу і погоджується з колегами, що робота заслуговує на те, щоб вона була представлена на захист разової спеціалізованої вченої ради саме тому, що вона має практичну цінність для сучасної науки.

Кандидат політичних наук, доцент Заворітня Г.П.: наголосила на тому, що зараз особливої ваги набуває проблема налагодження системної, інституційно оформленої взаємодії між органами державної влади та воєнними адміністраціями на місцях організації громадянського суспільства,

медіа, аналітичними центрами та експертними спільнотами. У цьому контексті дисертаційна робота спрямована на подолання фрагментарності існуючих підходів і формування цілісної управлінської моделі міжсекторальної взаємодії на рівні регіону, що обумовлює її високий рівень актуальності.. Я буду підтримувати цю роботу.

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіональної політики Берданова О.В. зазначила, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертаційна робота Тюріна Сергія Григоровича на тему: «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» відповідає всі вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до розгляду разовою спеціалізованою вченою радою та подальшого захисту.

доктор наук з держ. упр., проф. Ситник Г.П.: Дякую, шановні колеги, висловились більшість членів кафедри.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тюріна Сергія Григоровича на тему: «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

1. **Обґрунтування вибору теми дослідження.** Дослідження процесів інституціоналізації взаємодії державних і недержавних суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки в умовах гібридної війни та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо вдосконалення державного управління забезпечення інформаційної безпеки в умовах російсько-української війни є новою та недостатньо розробленою в теоретико-методологічному і прикладному аспектах проблемою в українському науковому середовищі. Для України, яка перебуває в умовах тривалої гібридної агресії Російської Федерації, проблема забезпечення інформаційної безпеки набуває особливої актуальності. Системні дезінформаційні кампанії, інформаційно-психологічні операції, маніпуляції суспільною свідомістю та спроби делегітимації державних інституцій спрямовані на підлив національної ідентичності, зниження довіри до влади та ослаблення стійкості українського суспільства. За таких умов ефективність державної політики у сфері інформаційної безпеки значною мірою залежить від налагодженої взаємодії органів державної влади з недержавними суб'єктами — організаціями громадянського суспільства, засобами масової інформації, експертним і науковим середовищем.

Особливої актуальності ці питання набувають у контексті зростання кількості та складності загроз інформаційній безпеці держав, що пов'язано з поширенням гібридних форм протиборства, активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, а також залученням до безпекових процесів широкого кола державних і недержавних суб'єктів. В умовах гібридної війни інформаційна сфера перетворюється на один із ключових

напрямів протистояння, у межах якого поєднуються військові, політичні, економічні, соціальні та інформаційно-психологічні інструменти впливу.

2. **Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.** Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів наукових досліджень кафедри глобальної та національної безпеки як складник фундаментальних робіт: «Державна політика щодо врегулювання воєнно-політичних конфліктів та реінтеграції тимчасово окупованих територій» (ДР № 0123U102174).

3. **Мета і завдання дослідження.** Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування процесу розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо шляхів вдосконалення цих механізмів в умовах війни за воєнного стану.

4. Відповідно до мети дослідження поставлено такі **завдання:**

удосконалити понятійно-категоріальний апарат дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

окреслити характерні підходи до класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні;

дослідити зарубіжний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

охарактеризувати трансформацію нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

розкрити функціональну сутність системи управління національною безпекою на регіональному рівні;

удосконалити інноваційний методичний інструментарій оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні та принципів його застосування;

охарактеризувати концептуальні засади стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні;

обґрунтувати напрямки удосконалення інституційних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

4. **Об'єктом дослідження** є система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

5. **Предметом дослідження** є інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні.

6. **Методи дослідження.** В ході наукового дослідження використано комплексний підхід та сукупність філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання, що дозволило дослідити проблеми інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та вирішити поставлені завдання відповідно до мети дослідження.

Застосування діалектичного методу дозволило розглянути понятійно-категоріальний апарат дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні у взаємозв'язку з іншими суспільними явищами і процесами та з використанням інших методів наукового дослідження. Такі загально-наукові методи дослідження як аналіз та синтез стали основними інструментами у межах всієї наукової роботи з дослідження наукових поглядів в сфері механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.1).

За допомогою формально-логічного методу розкрито сутність та характерні ознаки поняття і класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні (підрозділ 1.2).

За допомогою аналітичного методу було досліджено систему управління національною безпекою на регіональному рівні (підрозділ 2.1). Системно-логічний метод застосовувався при оцінюванні рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні (підрозділ 3.1).

Застосування системного та порівняльно-правового методу дало змогу дослідити зарубіжний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні (підрозділ 1.2).

Нормативно-правовою основою роботи стали положення Конституції України, закони та підзаконні акти, законодавство зарубіжних країн у досліджуваній сфері.

Емпіричну базу дослідження склали теоретичні напрацювання вітчизняних науковців у сфері інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, узагальнення практичної діяльності обласних державних адміністрацій, статистичні дані офіційних електронних веб-сайтів, суб'єктів публічного адміністрування в Україні та зарубіжних країн, а також довідкові видання у досліджуваній сфері.

Базу дослідження складають також загальнодержавні законодавчі та нормативно-правові документи, зокрема: закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

7. Наукова новизна дослідження. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в даній роботі розробленні теоретико-методологічні засади формування та розвитку інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні як складової системи публічного управління та формування практичних рекомендацій органам державної влади щодо шляхів вдосконалення цих механізмів в умовах воєнного стану, а також у сформульована модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану.

Зокрема у дисертації:

уперше:

запропоновано включити до структури класифікації загроз національної безпеки на регіональному рівні критерії, які визначають регіональні особливості: географічні, кліматичні та історичні характеристики;

характеристики інфраструктурного характеру; розташування військових та військово-промислових об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури; наявність державного кордону; особливості етнічного складу населення; розповсюдження релігійних конфесій та ступінь толерантності між ними; поширення державної мови та мов національних меншин; розповсюдження джерел біологічних загроз; стан «деградації» території в результаті ведення бойових дій (ступінь знищення інфраструктури та населених пунктів, рівень здійсненого мінування території); рівень розповсюдження «пасивного колабораціонізму»;

– запропонована «модель інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану», що розглядається як багаторівнева, багатосуб'єктна та динамічна система публічного управління, зорієнтована на протидію загрозам і забезпечення стійкості територій. Центральним організаційно-управлінським елементом цієї моделі виступають обласні військові адміністрації. Методологічною передумовою інституційного забезпечення національної безпеки на регіональному рівні виступає державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку, що в умовах війни є безперервним процесом реального часу, який відбувається за високого ступеня невизначеності та потребує постійного уточнення та корегування управлінських рішень та забезпечення «зворотних» зв'язків з центральними органами державної влади. Інституційна модель має забезпечувати інтеграцію національних стратегічних цілей із реальними потребами громад та регіонів у сфері оборони, громадської безпеки, цивільного захисту й життєзабезпечення. Базовим принципом цієї моделі є делегування повноважень та взаємодія постійно діючих органів публічної влади з тимчасовими суб'єктами владних повноважень, які формуються у межах правового режиму воєнного стану;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми, зокрема запропоноване поняття: 1) механізм державного управління на регіональному рівні – як систему політичних, інституційних, організаційних, правових, економічних та соціальних засобів впливу органів державного управління, спрямованих на досягнення стану безпеки населення регіону, інфраструктури та навколишнього середовища від дії небезпечних або потенційно небезпечних факторів, при якому забезпечується допустимий рівень безпеки у різних сферах, створюються умови контролю ризиків, недопущення їх негативного прояву та/або подолання їх деструктивних наслідків;

– поняття «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» — як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз на рівні окремого регіону, що втілена у систему економічних, правових, політичних, ідеологічних та інших організаційно-управлінських заходів, які забезпечують стабільну діяльність публічно-управлінських інституцій у їх взаємодії в інтересах народу України та створюють можливість органам публічного управління на регіональному

рівні здійснювати соціальний контроль над ефективністю цих заходів, пов'язані з завданням держави досягти стабільного й безпечного стану та формують у громадян упевненість у тому, що пріоритетні потреби держави і людини задовольнятимуться.

3) поняття «системи управління національною безпекою на регіональному рівні» як цілеспрямованої діяльності органів публічного управління та їх посадових осіб у сфері реалізації функцій та завдань держави (як таких, що носять постійний або тимчасовий характер та залежать від розвитку військово-політичної ситуації) необхідних для результативного здійснення публічного управління та адміністрування в межах окремого регіону (макрорегіону) які є важливими як у мирний час так і у особливих умовах функціонування державного механізму під час війни, спрямованими на забезпечення захисту прав свобод та інтересів громадян, їх об'єднань, спільних інтересів територіальних громад та суб'єктів господарювання;

– тлумачення функцій Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України від певного регіону (області) України як дорадчого та консультативного квазіпублічного органу, який представляє інтереси окремих, групи або всіх територіальних громад регіону безпосередньо перед Президентом України та створює можливість прямого винесення на обговорення актуальних питань які вимагають свого форсованого управлінського вирішення;

– сучасні підходи до забезпечення прав ветеранів (ветеранок) російсько-української війни, а саме необхідність відображення на рівні Конституції України положення що обов'язку реалізації ветеранської політики органами влади та місцевого самоврядування та відповідного доповнення словами «...реалізує ветеранську політику...» положень: пункту 7 Статті 116, пункту 6-1 Статті 119 та частини 1 Статті 143 Конституції України;

дістали подальшого розвитку:

– підходи до використання кращих практик міжнародного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні та принципів здійснення державного управління у цій сфері. В основу сучасного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному може бути покладена доктрина Regional Security Complex Theory. Універсальність сформованих у її межах принципів та змістових підходів дають можливість використати їх на регіональному рівні та використати у відповідних безпекових стратегіях різних регіонів однієї держави;

– положення Конституції України у частині визначення завдань органів влади щодо забезпечення «національної безпеки на регіональному рівні». Зокрема запропонуємо доповнити положення пункту 2 ст. 119 Конституції України «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують» словами : «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» та викласти відповідний пункт у наступній редакції: «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують: 2)

законність і правопорядок; додержання прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки на регіональному рівні»;

– зміст методологічного інструментарію оцінювання рівня загроз національної безпеки на регіональному рівні, якому є властиві поєднання аналітичних та управлінських методів для забезпечення комплексної та ефективної оцінки загроз та розробки відповідних заходів реагування. При розробці комплексної методики оцінки національної безпеки на регіональному рівні системи публічного управління важливо враховувати кілька ключових принципів: комплексність; адаптивність; об'єктивність; доступність та прозорість; системність; правова відповідність; оптимальність; превентивність, поступовість та реалістичність, співвідношення між завданнями соціально-економічного розвитку регіону та військово-мобілізаційними пріоритетами;

– визначення стратегічного планування розвитку регіону як системного і прогнозованого процесу визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного, інфраструктурного та безпекового розвитку регіону, який ґрунтується на комплексному аналізі його поточного стану та оцінці потенційних можливостей і загроз. Це дозволило запропонувати під «стратегічним плануванням» розуміти діяльність обласної державної адміністрації та органів місцевого самоврядування, спрямовану на формування довгострокового бачення розвитку території та узгодження дій ключових суб'єктів, таких як органи державної влади, органи місцевого самоврядування, бізнес-структури, наукова спільнота та громадськість.

8. Теоретичне значення дисертації міститься у наукових положеннях, які можуть бути використані у науково-дослідницькій роботі, а саме, виробленні пропозицій наукових розвиток щодо: інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану; вдосконалення механізмів державного управління забезпечення національної безпеки; імплементації досвіду країн-членів НАТО щодо інституціоналізації різних суб'єктів забезпечення національної безпеки.

9. Практичне значення полягає у тому, що сформульовані положення, висновки можуть бути використані у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, аналітичних центрів, а також інститутів громадянського суспільства під час формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні в умовах воєнного стану. Запропонована інституційна модель та розроблені механізми можуть бути застосовані для вдосконалення системи координації, нормативного регулювання та організаційного забезпечення міжсекторальної взаємодії з метою підвищення рівня регіональної стійкості держави і суспільства.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження використані:

- при викладанні навчальної дисципліни «Національна та громадянська безпека» за освітньою програмою підготовки бакалаврів за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування; навчальної

дисципліни «Європейська, євроатлантична інтеграція та національна безпека» за освітньою програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, а також навчальних дисциплін «Сталий розвиток суспільства та глобалістика», «Концептуальні та організаційно-правові засади забезпечення національної безпеки» за освітньою програмою підготовки докторів філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

10. Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки автора, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей здобувача.

11. Апробація результатів дослідження. Обговорювалися на засіданнях кафедр: глобалізації, євроінтеграції та управління національною безпекою НАДУ при Президентові України; глобальної та національної безпеки ННІ ПУДС КНУ імені Тараса Шевченка. Результати дослідження були оприлюднені на п'яти науково-практичних конференціях та круглих столах, зокрема: Всеукраїнській науковій конференції «Гармонізація законодавства України з правом Європейського союзу» Хмельницький національний університет (Хмельницький 17 квітня 2024 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна – 2024: публічне управління та державна служба» КНУ (Київ, 20 берез. 2023); Круглому столі «Нові тенденції у підготовці здобувачів освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» КНУ (Київ, 23 березня 2023); Міжнародній науково-технічній конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна» Національний технічний університет Дніпровська політехніка (Дніпро 1-3 березня 2023); Міжнародній науково-практичній конференції «Захист суверенітету, територіальної цілісності і національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу» КНУ (Київ, 24 березня 2023).

12. Публікації. За результатами дослідження підготовлено та надруковано 7 наукових праць: 3 статті, які опубліковані у наукових фахових виданнях України; 4 тези доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

(які входять до переліку МОН України)

1. Тюрін С. Г. Система управління національною безпекою на регіональному рівні Наукові перспективи. 2025. №8 (62). С. 323-337. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/28156/28119>

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8\(62\)-323-337](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-323-337)

2. Тюрін С. Г. Механізм державного управління регіональною складовою національної безпеки: доктринальні підходи та визначення. Наукові інновації. 2025. №9 (49). С. 369-379. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/28769/28730>

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)-369-379](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49)-369-379)

3. Тюрін С. Г. Нормативно-правове регулювання державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Актуальні питання у сучасній науці. 2026. №1. С. 544-555 URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/35306/35285>

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-1\(43\)-544-555](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-1(43)-544-555)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Тюрін С., Марутян Р. Класифікація загроз національній безпеці України на регіональному рівні. матеріали XIII Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «НАУКОВА ВЕСНА» 1-3 березня 2023 року Національний технічний університет Дніпровська політехніка: НТУ «ДП», 2023. С. 337-339. URL: https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/164168/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B2%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B0_2023-337-339.pdf?sequence=1.

5. Тюрін С. Забезпечення інформаційної безпеки на регіональному рівні. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Гармонізація законодавства України з правом Європейського союзу» 17 квітня 2024 року. 2024. Хмельницький. С. 206-210. Збірник тез розміщено в інституційному репозитарії Хмельницького національного університету URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/items/8bb792f4-e610-4cc1-a813-7cd42416dab5>

6. Тюрін С. Міжнародний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Шевченківська весна – 2024: публічне управління та державна служба: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 20 берез. 2023 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, Т. П. Паламарчук. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. С.145-146. URL: <https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/11826/1/national%20security%2013.pdf>

7. Тюрін С.Н. Стратегічне планування як засіб забезпечення національної безпеки на регіональному рівні. Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи» (м. Хмельницький, 19 лютого 2026 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2026. С.176-178.

13. Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 254 сторінок, з них основний текст – 215 сторінок, список використаних джерел налічує 223 найменувань, – 25 іноземною мовою.

14. Характеристика особистості здобувача. У процесі підготовки дисертації Тюрін С.Г. виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Плідно співпрацював із науковим керівником протягом усього терміну навчання. Особливої уваги заслуговує те, що Тюрін С.Г. має практичний стаж роботи в органах державної влади і втілює свій управлінський досвід і практичні знання та уміння при написанні наукової роботи та розробила практичні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні і, як результат, обґрунтоване наукове дослідження може бути використане органами державної влади і сектору оборони України на різних рівнях, зокрема під час визначення формування та реалізації державної політики та ухвалення конкретних владних рішень у сфері національної безпеки.

15. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

16. Рецензенти рекомендують: відповідно до п.15 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, *пропонується такий склад разової ради:*

Голова ради:

Ситник Григорій Петрович, доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Рецензенти:

Колтун Вікторія Семенівна, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Берданова Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Бондаренко Олександр Геннадійович, доктор наук з державного управління, начальник кафедри державної безпеки та управління

оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України.

Яровой Тихон Сергійович, доктор наук з державного управління, завідувач кафедри національної безпеки, менеджменту та публічного адміністрування Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права Закладу вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая" .

У результаті попередньої експертизи дисертації **Тюріна Сергія Григоровича** і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Тюріна Сергія Григоровича на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Тюріна С.Г. відповідає галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування та вимогам **Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 **Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Тюріна С.Г. на тему «Інституційні механізми забезпечення національної безпеки на регіональному рівні», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування у разовій спеціалізованій вченій раді.

4. Рекомендувати вченій раді Навчально-наукового інституту публічної політики та державної служби затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Ситник Григорій Петрович, доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри глобальної та національної безпеки Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Рецензенти:

Колтун Вікторія Семенівна, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри регіональної політики Навчально-наукового

інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Берданова Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Бондаренко Олександр Геннадійович, доктор наук з державного управління, начальник кафедри державної безпеки та управління оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України.

Яровой Тихон Сергійович, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри бізнесу, адміністрування та права, ЗВО «Університет трансформації майбутнього».

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Тюріна С.Г.:

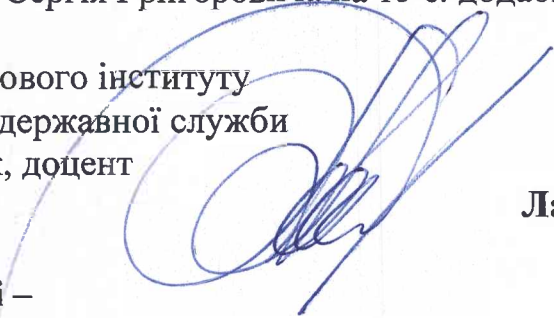
«За» – 9.

«Проти» – немає.

«Утримались» – немає.

Презентація Тюріна Сергія Григоровича на 15 с. додається.

Директор Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби доктор філософських наук, доцент

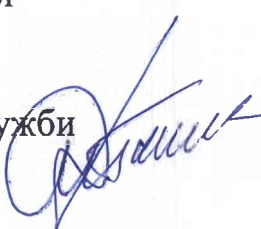
Лариса КОМАХА

Головуючий на засіданні –

доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри глобальної та національної безпеки

Навчально-наукового інституту

публічного управління та державної служби

Григорій СИТНИК

Секретар засідання

к.політ.н., доц.

доцент кафедри глобальної та національної безпеки

Лариса ШИПІЛОВА

ТЮРІН Сергій Григорович

**ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ
РІВНІ**

**Галузь знань 28 “Публічне управління та адміністрування”
Спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”**

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії

**Науковий керівник:
Марутян Р.Р., д.держ.упр.,
доцент, професор кафедри
глобальної та національної
безпеки**

Київ – 2026

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Актуальність дослідження інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні обумовлена сучасними внутрішніми та зовнішніми викликами, які постають перед Україною. В умовах воєнної агресії російської федерації, широких зовнішньополітичних та економічних викликів, саме регіональний рівень стає важливим елементом забезпечення стійкості системи національної безпеки. Формування ефективних інституційних механізмів національної безпеки у регіонах дозволяє забезпечити оперативне реагування на загрози та своєчасне ухвалення управлінських рішень. Важливим є також врахування специфіки кожного регіону, адже безпекові виклики мають територіально диференційований характер, у тому числі обумовлений наближенням до театру бойових дій або розташуванням стратегічно важливим об'єктів. Національна безпека не може бути забезпечена виключно центральними органами влади, оскільки потребує децентралізованих механізмів управління. Регіональні інституції, зокрема обласні військові адміністрації, місцеві органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, органи правопорядку та спеціалізовані державні структури, відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності на місцях.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ :

Метою дослідження є вирішення комплексу теоретичних і практичних проблем аналізу інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні на основі досягнень науки публічного управління, використання досвіду Європейського Союзу та національного законодавства України, практики його застосування.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

**є система забезпечення національної безпеки на
регіональному рівні.**

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ:

**інституційні механізми
забезпечення національної
безпеки на регіональному
рівні.**

ЗАВДАННЯ ТА ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Завдання 1:

**удосконалити
понятійно-
категоріальний
апарат
дослідження
інституційних
механізмів
забезпечення
національної
безпеки на
регіональному
рівні**

Регіональна складова національної безпеки – це відповідний стан інституційної системи обумовлений ефективним виконанням завдань органів публічного управління на місцевому та регіональному рівнях у сфері протидії загрозам та недопущенню (мінімізації) завданню шкоди суспільним та індивідуальним інтересам, пов'язаний з активною взаємодією таких органів та їх посадових осіб з інституціями громадянського суспільства та обумовлений особливостями загроз для національної безпеки на регіональному рівні.

Механізм державного управління на регіональному рівні включає систему інституційних складових, призначених для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених завдань, яким властива визначена структура, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним ресурсним забезпеченням, які формуються в залежності від фактичних правових режимів (воєнний стан, надзвичайний стан, рівнів епідемічної та або за рівнем безпеки в системі освіти, ступеня наближеності до лінії фронту).

Завдання 2:

**окреслити
характерні
підходи до
класифікації
загроз
національної
безпеки на
регіональному
рівні**

Наголошено, що існуючі у науці державного управління підходи вимагають свого доповнення у зв'язку з тим, що практично не включають сучасних регіональних особливостей, що призводить до можливого виходу з під сфери моніторингу та контролю окремих загроз та викликів.

Критеріями які обумовлюють особливості регіонального характеру виступають географічні, кліматичні, історичні характеристики, характеристики інфраструктурного індустріального характеру, розташування військових об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, наявність державного кордону, особливості етнічного складу населення, розповсюдження релігійних конфесій та ступінь толерантності між ними, поширення державної мови та мов національних меншин, розповсюдження біологічних загроз, стан «деградації» території в результаті ведення бойових дій (ступінь знищення інфраструктури та населених пунктів, рівень здійсненого мінування території, розповсюдження «пасивного колабораціонізму».

Завдання 3:

**дослідити
зарубіжний
досвід
державного
управління у
сфері
забезпечення
національної
безпеки на
регіональному
рівні**

Міжнародний досвід державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні охоплює різноманітні підходи як до визначення самих категорії «регіонів», «безпекових регіонів», «безпекових територіальних кластерів» так і принципів здійснення державного управління у цій сфері. У дисертації було проаналізовано досвід таких країн та їх об'єднань, як США, ЄС та НАТО.

В основу сучасного досвіду державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному рівні провідне місце серед іншого відіграє новітня доктрина відома як Regional Security Complex Theory. Зазначена доктрина міжнародних відносин пропонує розглядати безпеку з регіональної перспективи у межах «регіональних комплексів безпеки» та відповідних принципів. Універсальність зазначених змістових підходів теорії регіонального комплексу безпеки дають можливість використати їх на регіональному рівні.

Завдання 4:

охарактеризувати
трансформацію
нормативно-
правового
забезпечення
державного
управління у
сфері
забезпечення
національної
безпеки на
регіональному
рівні

Наголошено, що вся широка нормативна база, якою керується система забезпечення національної безпеки на регіональному рівні, носить не кодифікований характер та вимагає своєї уніфікації.

З метою її удосконалення ми пропонуємо доповнити положення Конституції України у частині визначення завдань органів влади щодо забезпечення «національної безпеки на регіональному рівні».

Зокрема, запропонуємо доповнити положення пункту 2 ст. 119 Конституції України «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують» словами : «забезпечення національної безпеки на регіональному рівні» та викласти відповідний пункт у наступній редакції: «Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують: 2) законність і правопорядок; додержання прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки на регіональному рівні».

◆ ЗАВДАННЯ ТА ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Також, на особливу увагу з позицій нормативно-правового регулювання сьогодні заслуговують наступні елементи удосконалення законодавчого інструментарію: доповнення до Стратегії національної безпеки України у частині здійснення управління національною безпекою на регіональному рівні (з її визначенням у розумінні не лише міжнародно-правового підходу але й «внутрішньої» регіоналістики держави); формування нормативно-правової бази діяльності регіональних (місцевих) моніторингових центрів, як проявів «єдиної смарт-системи відеоспостереження та відеоконтролю» (з врахуванням можливостей штучного інтелекту); нормативно-правове унормування проведення спеціальної перевірки при призначенні на посаду та проблеми строків її здійснення, що не дозволяє гнучко та оперативно замінювати управлінські кадри; унормуванні нормативно-правового регулювання визначення об'єктів критичної інфраструктури та порядку обліку мобілізаційного ресурсу, формування єдиних підходів до різноманітних регіональних коефіцієнтів та особливих умов розподілу різних державних субвенцій.

Завдання 5:

**розкрити
функціональн
у сутність
системи
управління
національною
безпекою на
регіональном
у рівні**

◆ Запропоноване авторське визначення поняття «системи управління національною безпекою на регіональному рівні» як цілеспрямованої діяльності органів публічного управління та їх посадових осіб на рівні регіону держави у сфері реалізації її функцій та завдань (як таких, що носять постійний або тимчасовий характер та залежать від розвитку військово-політичної ситуації) необхідних для результативного здійснення публічного управління та адміністрування в межах окремого регіону (макрорегіону) які є важливими як у мирний час так і у особливих умовах функціонування державного механізму під час війни, спрямованими на забезпечення захисту прав свобод та інтересів громадян, їх об'єднань, спільних інтересів територіальних громад та суб'єктів господарювання. .

◆ Система управління національною безпекою на регіональному рівні представлена сукупністю як постійно діючих так і тимчасових органів управління та органічно пов'язана у воєнний час з управлінською діяльністю військового характеру та спрямована на забезпечення виконання завдань зміцнення обороноздатності та забезпечення стійкості системи державного управління: ОВА, міські військові адміністрації, Рада оборони області, Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Завдання 6:

**удосконалити
інноваційний
методичний
інструментарій
оцінювання
рівня загроз
національної
безпеки на
регіональному
рівні та
принципів його
застосування**

При розробці комплексної методики оцінки національної безпеки на регіональному рівні важливо враховувати кілька ключових вимог серед яких ми пропонуємо виділяти: комплексність; поступовість та реалістичність, співвідношення між завданнями соціально-економічного розвитку регіону та військово-мобілізаційними пріоритетами. Для формування у завершеному вигляді інституційних механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні є необхідним формування чіткої регіональної стратегії розвитку, яка має містити визначені і зрозумілі стратегічні цілі та завдання суб'єктів та поєднуватися з всіма стратегічними елементами забезпечення стійкості регіону (наприклад, комплексні плани стійкості регіонів, регіональними енергетичними планами)

Завдання 7: **охарактеризувати** **концептуальні** **засади** **стратегічного** **управління у** **сфері** **забезпечення** **національної** **безпеки на** **регіональному** **рівні**

Мета стратегічного планування у контексті забезпечення національної безпеки на рівні окремого регіону полягає у формуванні цілісної системи управлінських рішень, здатних забезпечити стійкість територіальної громади до зовнішніх і внутрішніх загроз, а також розбудова інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та їх взаємодії з центральними органами влади у сфері національної безпеки. У цьому контексті воно виступає інструментом консолідації зусиль влади, бізнесу, громадянського суспільства та силових структур. Стратегічне планування на регіональному рівні має розглядатися не лише як інструмент соціально-економічного розвитку територій, але й як важлива складова загальнонаціональної системи забезпечення безпеки.

Всього при розробці проекту Стратегії розвитку регіону варто виокремлено чотири стратегічні цілі: адаптація регіональної економіки до викликів війни, післявоєнного відновлення та стандартів ЄС; підвищення якості життя та продовження його активного періоду; підвищення якості урядування на місцевому та регіональному рівнях; підтримка сил оборони і посилення стійкості до безпекових викликів. Важливим завданням є підвищення рівня готовності населення до національного спротиву, що досягається шляхом освітніх програм, базової військової підготовки та формування культури безпеки.

.

Завдання 8 **обґрунтувати напрямки удосконаленн я інституційни х механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки на регіональному у рівні**

Інституційна модель має забезпечувати інтеграцію національних стратегічних цілей із реальними потребами громад та регіонів у сфері оборони, громадської безпеки, цивільного захисту й життєзабезпечення. Базовим принципом цієї моделі є поєднання постійно діючих органів публічної влади з тимчасовими суб'єктами владних повноважень, які формуються у межах правового режиму воєнного стану

У дисертації наголошено, що важливим інституційним напрямком забезпечення ефективної діяльності механізмів забезпечення національної безпеки на регіональному рівні є соціальний захист ветеранів (ветеранок) війни.

Важливими інструментами забезпечення ефективної політики національної безпеки також виступають: Рада ВПО при обласній військовій адміністрації; Координаційний центр підтримки цивільного населення та його робочі групи та Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України від певного регіону (області) України.

**Основні результати дисертаційної роботи
опубліковано в 9 наукових працях, зокрема в: 4
статтях в наукових фахових виданнях України, 5
тезах за матеріалами науково-практичних
конференцій/круглих столів.**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Слава Україні!
